Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

27. oktober 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — retligt samarbejde på det civilretlige område — kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar — forordning (EF) nr. 2201/2003 — artikel 15 — henvisning af sagen til en ret i en anden medlemsstat — anvendelsesområde — betingelser for anvendelse — ret, der er bedre egnet — barnets bedste«

I sag C-428/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Supreme Court (øverste domstol, Irland) ved afgørelse af 31. juli 2015, indgået til Domstolen den 4. august 2015, i sagen:

Child and Family Agency

mod

J. D.,

procesdeltager:

R. P. D.,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, L. Bay Larsen, og dommerne M. Vilaras, J. Malenovský (refererende dommer), M. Safjan og D. Šváby,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. maj 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Child and Family Agency ved solicitor L. Jonker, T. O'Leary, SC, og barrister D. Leahy

— J. D. ved solicitor I. Robertson, M. de Blacam, SC, og G. Lee, BL

— barnet R. P. D. ved solicitor G. Irwin, G. Durcan, SC, S. Fennell, BL, og N. McDonnell, BL

* Processprog: engelsk.

— Irland ved E. Creedon, L. Williams og A. Joyce, som befuldmægtigede, bistået af A. Carroll, BL

— den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vláčíl, som befuldmægtigede

— den slovakiske regering ved B. Ricziová, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. juni 2016,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 15 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT 2003, L 338, s. 1, berigtiget i EUT 2013, L 82, s. 63).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Child and Family Agency (børne- og familiekontoret, Irland, herefter »børne- og familiekontoret«) og J. D. vedrørende fremtiden for sidstnævntes andet barn, den mindreårige R.

Retsforskrifter

3 5., 12., 13. og 33. betragtning til forordning nr. 2201/2003 har følgende ordlyd:

»(5) For at sikre en ensartet behandling af alle børn dækker denne forordning alle retsafgørelser om forældreansvar, herunder også foranstaltninger til beskyttelse af et barn, uanset om sådanne afgørelser træffes i forbindelse med en ægteskabssag.

[…]

(12) De kompetenceregler, der fastsættes i denne forordning for sager vedrørende forældreansvar, er udformet under hensyntagen til barnets bedste og bygger navnlig på kriteriet om nærhed. Dette betyder, at kompetencen først og fremmest bør tilfalde retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted, undtagen i visse situationer, hvor barnets opholdssted ændres, eller hvor indehaverne af forældreansvar har aftalt andet.

(13) Af hensyn til barnets bedste åbner denne forordning mulighed for, at den kompetente ret undtagelsesvis og på visse betingelser kan henvise en sag til en ret i en anden medlemsstat, hvis denne anden ret er bedre egnet til at behandle sagen. Dog bør denne anden ret ikke i sådanne tilfælde kunne henvise sagen til en tredje ret.

[…]

(33) Denne forordning anerkender de grundlæggende rettigheder og respekterer principperne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Den søger især at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder som omhandlet i artikel 24 i nævnte charter.«

4 Artikel 1 i forordning nr. 2201/2003 med overskriften »Anvendelsesområde« fastsætter:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civilretlige område, uanset domsmyndighedens art, for spørgsmål vedrørende:

[…]

b) tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar.

2. De i stk. 1, litra b), omhandlede spørgsmål kan navnlig vedrøre:

a) forældremyndighed og samværsret

[…]

d) anbringelse af barnet hos en plejefamilie eller på en institution

[…]«

5 Forordningens artikel 2, nr. 7), bestemmer, at der i denne forordning forstås ved:

»»forældreansvar«: alle de rettigheder og pligter vedrørende barnets person eller formue, som er tilkendt en fysisk eller juridisk person ved en retsafgørelse, eller som en sådan person har som følge af loven eller en gyldig aftale. Betegnelsen omfatter navnlig forældremyndighed og samværsret«.

6 Forordningens kapitel II med overskriften »Kompetence« omfatter bl.a. afdeling 2, der har overskriften »Forældreansvar«, og som i artikel 8-15 fastsætter en række regler vedrørende medlemsstaternes retters kompetence på området.

7 Forordningens artikel 8 med overskriften »Generel kompetence« bestemmer bl.a. følgende i stk. 1:

»Kompetencen til at træffe afgørelse om spørgsmål vedrørende forældreansvar over for et barn ligger hos retterne i den medlemsstat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen anlægges.«

8 Artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 med overskriften »Henvisning til en ret, der er bedre egnet til at behandle sagen«, har følgende ordlyd:

»1. Undtagelsesvis kan en ret i en medlemsstat, der har kompetence til at påkende sagens realitet, hvis den finder, at en ret i en anden medlemsstat, som barnet har en særlig tilknytning til, er bedre egnet til at behandle sagen eller en specifik del af sagen, såfremt dette er til barnets bedste:

a) udsætte behandlingen af sagen eller den specifikke del heraf og opfordre parterne til at anlægge sag ved retten i den pågældende anden medlemsstat i overensstemmelse med stk. 4, eller

b) anmode en ret i en anden medlemsstat om at erklære sig kompetent i overensstemmelse med stk. 5.

2. Stk. 1 finder anvendelse:

a) på anmodning af en af parterne

b) af rettens egen drift, eller

c) på anmodning af en ret i en anden medlemsstat, som barnet har en særlig tilknytning til, jf. stk. 3.

Henvisningen kan dog kun finde sted af rettens egen drift eller på anmodning af en ret i en anden medlemsstat, hvis i det mindste én af parterne er indforstået hermed.

3. Barnet anses for at have en særlig tilknytning til en medlemsstat som omhandlet i stk. 1:

a) hvis barnet har fået sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat, efter at sagen er anlagt ved den i stk. 1 omhandlede ret

b) hvis barnet tidligere havde sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat

c) hvis barnet er statsborger i den pågældende medlemsstat

d) hvis en indehaver af forældreansvar har sit sædvanlige opholdssted i den pågældende medlemsstat, eller

e) hvis barnets formue befinder sig i den pågældende medlemsstat, og sagen vedrører foranstaltninger til beskyttelse af barnet i tilknytning til forvaltning eller bevarelse af denne formue eller disponering herover.

4. Den ret i den første medlemsstat, der har kompetence til at påkende sagens realitet, fastsætter et tidsrum, inden for hvilket der skal anlægges sag ved en ret i den anden medlemsstat i overensstemmelse med stk. 1.

Er sagen ikke anlagt inden udløbet af dette tidsrum, fortsætter den ret, ved hvilken sagen er anlagt, med at udøve sin kompetence i overensstemmelse med artikel 8-14.

5. Retten i den anden medlemsstat kan, hvis dette på grund af sagens særlige omstændigheder er til barnets bedste, erklære sig kompetent inden seks uger efter, at sagen er anlagt, eller anmodningen er modtaget i medfør af stk. 1, litra a) eller b). I så fald erklærer den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, sig inkompetent. Erklærer retten i den anden medlemsstat sig ikke kompetent, fortsætter den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, med at udøve sin kompetence i overensstemmelse med artikel 8-14.

6. Ved anvendelsen af denne artikel arbejder retterne sammen, enten direkte eller gennem de centralmyndigheder, der er udpeget i medfør af artikel 53.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

9 J. D. er statsborger i Det Forenede Kongerige.

10 Hendes første barn blev i 2010 anbragt i en institution i Det Forenede Kongerige som følge af, at det var blevet konstateret dels, at D. led af en personlighedsforstyrrelse betegnet som »asocial personlighedsforstyrrelse«, dels at hun havde udøvet fysisk vold mod dette barn.

11 Mens J. D. stadig boede i denne medlemsstat, blev hun, henset til sin medicinske og familiemæssige forhistorie, den 27. august 2014 underkastet en undersøgelse foranstaltet af de sociale myndigheder på hendes opholdssted forud for fødslen af hendes andet barn, R. Det fremgik bl.a. af denne undersøgelse, at J. D. havde udvist følelsesmæssig omsorg over for sit første barn, at hun var positivt indstillet over for fødslen af R., at hun havde truffet foranstaltninger med henblik herpå, og at hun særlig havde

udtrykt villighed til at samarbejde med socialrådgivere i denne forbindelse. De kompetente myndigheder vurderede imidlertid, at R. efter fødslen skulle anbringes i familiepleje, indtil der kunne iværksættes en adoptionsprocedure.

12 J. D. opsagde derefter sit lejemål og solgte sine ejendele i Det Forenede Kongerige, inden hun flyttede til Irland den 29. september 2014. Den 25. oktober 2014 blev R. født i denne anden medlemsstat. De har begge boet dér siden.

13 Kort efter R.'s fødsel anmodede børne- og familiekontoret den kompetente District Court (distriktsdomstol, Irland) om at træffe afgørelse om fjernelse af dette barn. Børne- og familiekontoret fik imidlertid ikke medhold med den begrundelse, at retten ikke kunne tillade de beviser fra Det Forenede Kongerige, som børne- og familiekontoret lagde til grund, da der var tale om forlydender.

14 Børne- og familiekontoret appellerede afgørelsen til den kompetente Circuit Court (kredsdomstol, Irland), som i en kendelse besluttede, at R. skulle anbringes midlertidigt hos en plejefamilie. Denne foranstaltning er siden løbende blevet fornyet. J. D. fik dog ret til regelmæssigt samvær med sit barn, hvilket hun har benyttet sig af.

15 Børne- og familiekontoret anmodede i øvrigt High Court (appeldomstol, Irland) om, at sagen med hensyn til realiteten blev henvist til High Court of Justice (England & Wales) (ret i første instans (England og Wales) (Det Forenede Kongerige)) i henhold til artikel 15 i forordning nr. 2201/2003. Denne anmodning blev støttet af R.'s værge.

16 Ved dom af 26. marts 2015 bemyndigede High Court (appeldomstol) børne- og familiekontoret til at anmode den nævnte ret om at udøve sin kompetence vedrørende den pågældende sag.

17 J. D. anmodede om tilladelse til at appellere den nævnte dom direkte til Supreme Court (øverste domstol, Irland), som imødekom anmodningen efter at have hørt parterne.

18 Supreme Court (øverste domstol) ønsker i sin forelæggelsesafgørelse indledningsvis oplyst, om artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 kan finde anvendelse på en sag, hvis genstand er en offentligretlig anbringelsesprocedure som den procedure, denne ret skal tage stilling til, selv om der på nuværende tidspunkt ikke er indledt nogen procedure i Det Forenede Kongerige, og en erklæring om denne medlemsstats retters kompetence således efterfølgende forudsætter, at den nævnte medlemsstats sociale myndigheder accepterer selv at behandle R.'s sag ved at indlede en sådan procedure på grundlag af deres nationale ret.

19 Den forelæggende ret ønsker dernæst oplyst, hvorledes begrebet »barnets bedste« i artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes. Det er denne rets opfattelse, at den nævnte artikel ikke kræver, at den ret, der sædvanligvis har kompetence til at påkende en sag, foretager en fuldstændig prøvelse af barnets bedste, når den påtænker at henvise denne sag til en ret i en anden medlemsstat, som den anser for at være bedre egnet til at behandle den. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at den ret, der sædvanligvis har kompetence, snarere bør foretage en summarisk bedømmelse af dette spørgsmål på grundlag af princippet om, at det er til barnets bedste, at en bedømmelse foretages af den ret, der er bedst egnet til at foretage den, idet retten i den anden medlemsstat har ansvaret for at foretage en mere grundig analyse.

20 Endelig ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke forhold der skal tages hensyn til i forbindelse med en sådan summarisk bedømmelse. I denne henseende har den nævnte ret fremhævet, at J. D. fuldt lovligt forlod Det Forenede Kongerige for at etablere sig i Irland inden fødslen af R., samtidig med at den ønsker oplyst, om det ikke desto mindre er muligt at tage hensyn til den omstændighed, at hendes bevægelse var begrundet i frygten for, at de sociale myndigheder i den første af disse to medlemsstater ville tage barnet fra hende.

21 Supreme Court (øverste domstol) har under disse omstændigheder besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Finder artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 anvendelse på plejesager indledt af en lokal myndighed i en medlemsstat, når det vil nødvendiggøre, at et andet organ indleder særskilte retsforhandlinger i medfør af en anden lovgivning og muligvis, hvis ikke sandsynligvis, vedrørende andre faktiske omstændigheder, hvis retten i en anden medlemsstat påtager sig kompetencen?

2) Hvis dette er tilfældet, i hvilket omfang, om overhovedet, bør en ret tage hensyn til den sandsynlige indvirkning, som en anmodning i henhold til artikel 15 vil have på de pågældende personers ret til fri bevægelighed, hvis den tages til følge?

3) Hvis »barnets bedste« i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 kun henviser til afgørelsen af værneting, hvilke faktorer kan en ret da tage hensyn til i denne forbindelse, som ikke allerede er blevet taget i betragtning ved afgørelsen af, om en anden ret er »bedre egnet«?

4) Kan en ret med henblik på artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 tage hensyn til materiel ret, processuelle bestemmelser eller retspraksis fra retterne i den relevante medlemsstat?

5) I hvilket omfang bør en national ret ved en prøvelse i henhold til artikel 15 i nr. forordning 2201/2003 tage hensyn til de specifikke omstændigheder i sagen, herunder moderens ønske om at flytte til et sted, hvor de sociale myndigheder i hendes hjemland ikke kan nå hende, for derefter at føde sit barn i en anden jurisdiktion med et socialt forsorgssystem, som hun anser for at være mere gunstig?

6) Præcis hvilke forhold skal en national ret tage hensyn til ved afgørelsen af, hvilken ret der er bedst egnet til at behandle sagen?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

22 Den forelæggende ret har anmodet om, at sagen blev behandlet efter den præjudicielle hasteprocedure i henhold til artikel 23a i statutten for Den Europæiske Unions Domstol og artikel 107 i Domstolens procesreglement.

23 Den 14. august 2015 besluttede Domstolen på forslag fra den refererende dommer, og efter at have hørt generaladvokaten, at der ikke var anledning til at efterkomme denne anmodning ud fra den betragtning, at de omstændigheder, som var blevet fremlagt til støtte for anmodningen, ikke godtgjorde sagens hastende karakter og således ikke kunne begrunde anvendelsen af den nævnte procedure.

24 Det blev dog besluttet at pådømme sagen forud for andre i henhold til procesreglementets artikel 53, stk. 3.

Om anmodningerne om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del

25 Efter at generaladvokaten havde fremsat forslag til afgørelse den 16. juni 2016, anmodede børne- og familiekontoret og Irland ved procesdokumenter indleveret til Domstolens Justitskontor henholdsvis den 5. og den 19. august 2016 om, at der blev truffet bestemmelse om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del, idet de gjorde gældende, at det var nødvendigt at præcisere de processuelle rammer for hovedsagen, således som beskrevet af den forelæggende ret.

26 I denne henseende fastsætter procesreglementets artikel 83, at Domstolen til enhver tid, efter at have hørt generaladvokaten, ved kendelse kan bestemme, at retsforhandlingernes mundtlige del skal genåbnes, navnlig hvis den finder, at sagen er utilstrækkeligt oplyst.

27 I den foreliggende sag finder Domstolen, efter at have hørt generaladvokaten, sig imidlertid tilstrækkeligt oplyst, idet de til påkendelsen nødvendige oplysninger er indeholdt i sagsakterne, og idet de berørte såvel skriftligt som mundtligt har kunnet tage stilling hertil. Det er derfor ufornødent at anordne genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

28 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at den finder anvendelse på en offentligretlig plejesag som den i hovedsagen omhandlede, der er indledt af den kompetente myndighed i en medlemsstat, når det – for at retten i en anden medlemsstat skal kunne erklære sig kompetent – er nødvendigt, at en myndighed i denne anden medlemsstat efterfølgende indleder en sag i medfør af egen lovgivning og eventuelt vedrørende andre faktiske omstændigheder, som er særskilt i forhold til den sag, der er indledt i den første medlemsstat.

29 Det bemærkes indledningsvis, at artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 for det første er indeholdt i afdeling 2 af denne forordnings kapitel II, som fastsætter en række kompetenceregler i sager om forældreansvar, og for det andet, at denne artikel fastsætter en specifik kompetenceregel, som fraviger den i forordningens artikel 8 fastsatte generelle kompetenceregel, hvorefter det er retterne ved barnets sædvanlige opholdssted, der har kompetence til at påkende disse sagers realitet.

30 Henset til opbygningen af afdeling 2 i kapitel II i forordning nr. 2201/2003 og til den plads, som artikel 15 har heri, skal det bemærkes, at denne artikels materielle anvendelsesområde er det samme som det materielle anvendelsesområde for samtlige de kompetenceregler, der er fastsat i den nævnte afdeling, og navnlig for forordningens artikel 8 (jf. i denne retning dom af 19.11.2015, P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, præmis 44).

31 I denne henseende fremgår det ganske vist af ordlyden af artikel 1, stk. 1 og 2, i forordning nr. 2201/2003, at disse kompetenceregler finder anvendelse på »det civilretlige område« for spørgsmål vedrørende tilkendelse, udøvelse, delegation samt hel eller delvis frakendelse af forældreansvar, således som sidstnævnte begreb er defineret i forordningens artikel 2, nr. 7).

32 Domstolen har imidlertid allerede gentagne gange fastslået, at de kompetenceregler, der er fastsat i forordning nr. 2201/2003 på området for forældreansvar, i lyset af femte betragtning til denne forordning skal fortolkes således, at de finder anvendelse i sager om forældreansvar, hvis genstand er vedtagelsen af foranstaltninger til beskyttelse af børn, herunder i de tilfælde, hvor disse sager i medfør af en medlemsstats nationale ret anses for offentligretlige (jf. i denne retning dom af 27.11.2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, præmis 34, 50 og 51, af 2.4.2009, A, C-523/07, EU:C:2009:225, præmis 24 og 27-29, samt af 26.4.2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, præmis 60 og 61).

33 Det følger af ovenstående betragtninger, at artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 finder anvendelse på en offentligretlig plejesag, der er blevet indledt af den kompetente myndighed i en medlemsstat, og hvis genstand er vedtagelsen af foranstaltninger vedrørende forældreansvaret.

34 Hvad dernæst angår spørgsmålet om, hvorvidt artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 kan finde anvendelse, når det – for at retten i en anden medlemsstat skal kunne erklære sig kompetent – er nødvendigt, at en myndighed i denne anden medlemsstat efterfølgende indleder en sag i medfør af egen lovgivning og eventuelt vedrørende andre faktiske omstændigheder, som er særskilt i forhold til den sag, der er indledt i den første medlemsstat, bemærkes, at det fremgår af denne artikels stk. 1, at en sådan erklæring er betinget af, at den pågældende ret er blevet anmodet herom af enten parterne i sagen eller den kompetente ret i denne første medlemsstat.

35 Det fremgår derimod hverken af denne artikel eller af nogen anden artikel i forordning nr. 2201/2003, at en sådan anmodning, som er fremsat af parterne i sagen eller af den sædvanligvis kompetente ret i en medlemsstat, skal undergives en proceduremæssig betingelse, ud over den betingelse, der er nævnt i den foregående præmis.

36 Når dette er sagt, skal det bemærkes, at for så vidt som en national procedureregel – hvorefter det for at retten i en anden medlemsstat skal kunne erklære sig kompetent, er nødvendigt, at en myndighed i denne anden medlemsstat efterfølgende indleder en sag, der er særskilt i forhold til den i den første medlemsstat indledte sag – først skal bringes i anvendelse efter vedtagelsen af den afgørelse, hvorved den ret, der sædvanligvis har kompetence i denne første medlemsstat, har anmodet om at måtte henvise sagen til en ret i en anden medlemsstat i medfør af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003, og efter vedtagelsen af den afgørelse, hvorved denne anden ret har erklæret sig kompetent på grundlag af samme artikels stk. 5, kan den nævnte procedureregel ikke anses for at udgøre en hindring for vedtagelsen af disse afgørelser.

37 Artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 er desuden ikke til hinder for, at indledningen af en særskilt sag i den anden medlemsstat på myndigheden i denne anden medlemsstats initiativ i givet fald bevirker, at retten i den nævnte medlemsstat skal tage hensyn til faktiske omstændigheder, der er forskellige fra de omstændigheder, som den oprindeligt kompetente ret kunne have taget hensyn til. Et sådant scenario er tværtimod uløseligt forbundet med den ordning med henvisning til en ret, der er bedre egnet, som er indført i denne artikel.

38 På baggrund af det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 15 i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at den finder anvendelse på en offentligretlig plejesag som den i hovedsagen omhandlede, der er indledt af den kompetente myndighed i en medlemsstat, og som vedrører vedtagelsen af foranstaltninger vedrørende forældreansvar, når det – for at retten i en anden medlemsstat skal kunne erklære sig kompetent – er nødvendigt, at en myndighed i denne anden medlemsstat efterfølgende indleder en sag i medfør af egen lovgivning og eventuelt vedrørende andre faktiske omstændigheder, som er særskilt i forhold til den sag, der er indledt i den første medlemsstat.

Det tredje, det fjerde og det sjette spørgsmål

39 Med sit tredje, fjerde og sjette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorledes den skal fortolke og anvende de i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fastsatte begreber ret, der »er bedre egnet«, og »barnets bedste«.

40 Artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fastsætter, at en ret i en medlemsstat, der har kompetence til at påkende en sags realitet, kan anmode om, at sagen eller en specifik del af sagen henvises til en ret i en anden medlemsstat, som barnet har en særlig tilknytning til, hvis den finder, at denne ret er bedre egnet til at behandle sagen, og såfremt dette er til barnets bedste.

41 Da begreberne ret, der »er bedre egnet«, og »barnets bedste« i denne bestemmelses forstand ikke er defineret i nogen anden bestemmelse i forordning nr. 2201/2003, skal de fortolkes under hensyntagen til den sammenhæng, hvori de indgår, og de med forordningen forfulgte mål.

42 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af 12. betragtning til forordning nr. 2201/2003, at de kompetenceregler, der fastsættes i denne forordning for sager vedrørende forældreansvar, er udformet under hensyntagen til barnets bedste.

43 Kravet om, at henvisningen af en sag til en ret i en anden medlemsstat skal tjene barnets bedste, er, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 70 i forslaget til afgørelse, et udtryk for det vejledende princip, som lovgiver dels har rettet sig efter under udformningen af denne forordning, dels skal strukturere gennemførelsen af forordningen i de af denne omfattede sager vedrørende forældreansvar (jf. i denne retning dom af 11.7.2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, præmis 51, af 1.10.2014, E., C-436/13, EU:C:2014:2246, præmis 45, og af 12.11.2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, præmis 48).

44 I denne henseende bemærkes ligeledes, at formålet med at tage hensyn til barnets bedste inden for rammerne af forordning nr. 2201/2003 er at sikre fuld respekt for børns grundlæggende rettigheder, således som det fremgår af 33. betragtning til forordningen (jf. i denne retning dom af 23.12.2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, præmis 53-55, og af 5.10.2010, McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, præmis 60).

45 Med henblik på at sikre, at der tages hensyn til barnets bedste i forbindelse med gennemførelsen af de kompetenceregler på området for forældreansvar, der er indført ved forordning nr. 2201/2003, har EU-lovgiver, således som det fremgår af 12. betragtning til forordningen, anvendt kriteriet om nærhed.

46 I medfør af dette kriterium bliver medlemsstaternes retters kompetence i sager vedrørende forældreansvar som hovedregel og i overensstemmelse med artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fastlagt i forhold til barnets sædvanlige opholdssted på det tidspunkt, hvor sagen indbringes for disse.

47 Artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 gør det imidlertid muligt at henvise en konkret sag til en ret i en anden medlemsstat end den, hvori den sædvanligvis kompetente ret er beliggende, idet en sådan henvisning, således som det fremgår af 13. betragtning til forordningen, for det første skal opfylde nogle specifikke betingelser og for det andet kun kan ske undtagelsesvis.

48 Den i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fastsatte regel om henvisning til en ret i en anden medlemsstat udgør således en særlig kompetenceregel, der har karakter af undtagelse, i forhold til den generelle kompetenceregel, der er fastsat i forordningens artikel 8, stk. 1, og den bør derfor fortolkes strengt (jf. analogt dom af 23.12.2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, præmis 38, og af 21.10.2015, Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, præmis 41).

49 I denne sammenhæng skal artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fortolkes således, at for at den ret i en medlemsstat, som sædvanligvis har kompetence til at behandle en konkret sag, skal kunne anmode om henvisning heraf til en ret i en anden medlemsstat, skal den, således som generaladvokaten har anført i punkt 90 i forslaget til afgørelse, formå at tilbagevise den stærke formodning for bevarelse af dens egen kompetence, som følger af forordningen.

50 Navnlig bemærkes det for det første, at en medlemsstats rets henvisning af en sag om forældreansvar i medfør af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 kun må ske til fordel for en ret i en anden medlemsstat, som det pågældende barn har »en særlig tilknytning« til.

51 Med henblik på at fastlægge, om en sådan tilknytning foreligger i en konkret sag, skal der henvises til de forhold, som er opregnet udtømmende i artikel 15, stk. 3, litra a)-e), i forordning nr. 2201/2003. Det følger heraf, at de sager, hvor disse forhold ikke foreligger, på forhånd er udelukket fra henvisningsordningen.

52 Det bemærkes, at disse forhold alle – hvis ikke udtrykkeligt, så i det mindste i det væsentlige – henviser til en nærhed mellem det af sagen berørte barn og en anden medlemsstat end den, hvor den ret, som er kompetent til at påkende sagen på grundlag af forordningens artikel 8, stk. 1, er beliggende.

53 De to første forhold vedrører således det opholdssted, som det pågældende barn har fået i den omhandlede anden medlemsstat, enten før eller efter at sagen blev anlagt ved den sædvanligvis kompetente ret. Det tredje forhold vedrører barnets nationalitet. Det fjerde forhold lægger i de relevante tilfælde vægt på det nævnte barns nærhed med den anden medlemsstat som følge af den formue, barnet råder over dér. Endelig er det femte forhold baseret på den tilknytning, barnet har til en bestemt medlemsstat gennem sine nærmeste.

54 Henset til de nævnte forholds art skal det bemærkes, at den kompetente ret, når den anvender artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 i en konkret sag, skal sammenligne betydningen og styrken af den »generelle« tilknytning, som i medfør af forordningens artikel 8, stk. 1, forbinder den til det pågældende barn, med betydningen og styrken af den »særlige« tilknytning, der er blevet godtgjort af et eller flere af de i forordningens artikel 15, stk. 3, opregnede forhold, og som i den konkrete sag foreligger mellem barnet og visse andre medlemsstater.

55 Når det er sagt, berører den omstændighed, at der foreligger en i lyset af sagens omstændigheder relevant »særlig tilknytning« som omhandlet i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 mellem barnet og en anden medlemsstat, ikke nødvendigvis i sig selv spørgsmålet om, hvorvidt en ret i denne anden medlemsstat i øvrigt er »bedre egnet til at behandle sagen« – i denne bestemmelses forstand – end den kompetente ret, eller spørgsmålet om, hvorvidt henvisningen til sidstnævnte ret i bekræftende fald tjener barnets bedste.

56 Det tilkommer derfor stadig den kompetente ret dernæst at fastslå, om der i den anden medlemsstat, som barnet har en særlig tilknytning til, findes en ret, der er bedre egnet til at behandle sagen.

57 Med henblik herpå skal den kompetente ret tage stilling til, om henvisningen af sagen til denne anden ret kan tilføre en reel og konkret merværdi for vedtagelsen af en afgørelse vedrørende barnet i forhold til, om sagen forbliver hos den kompetente ret. I denne forbindelse kan denne ret bl.a. tage hensyn til den anden medlemsstats procesregler, således som disse finder anvendelse på indsamlingen af de beviser, der er nødvendige for behandlingen af sagen. I forbindelse med en sådan vurdering skal den kompetente ret derimod ikke tage hensyn til denne anden medlemsstats materielle ret, som sidstnævnte medlemsstats ret eventuelt kan anvende, i det tilfælde, hvor sagen bliver henvist dertil. En sådan hensyntagen ville nemlig være i strid med det princip om gensidig tillid mellem medlemsstaterne og det princip om gensidig anerkendelse af retsafgørelser, hvorpå forordning nr. 2201/2003 er baseret (jf. i denne retning dom af 23.12.2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, præmis 45, og af 15.7.2010, Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, præmis 70 og 71).

58 For det tredje og sidste indebærer kravet om, at henvisningen skal tjene barnets bedste, at den kompetente ret i lyset af de konkrete omstændigheder i sagen skal sikre sig, at den af denne påtænkte henvisning til en ret i en anden medlemsstat ikke risikerer at have en skadelig virkning på det pågældende barns situation.

59 Med henblik herpå skal den kompetente ret vurdere den eventuelle skadelige virkning, som en sådan henvisning kan have på det af sagen berørte barns følelsesmæssige, familiemæssige og sociale forhold eller på barnets materielle situation.

60 I denne sammenhæng kan den kompetente ret på grundlag af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 ligeledes beslutte at anmode om, at blot en specifik del af sagen og ikke hele sagen bliver henvist, såfremt de omstændigheder, der kendetegner sagen, begrunder dette. En sådan mulighed kan

af den grund, der er fastsat i artikel 15, stk. 3, litra d), i forordning nr. 2201/2003, navnlig overvejes, når tilknytningen til en anden medlemsstat ikke direkte vedrører barnet som sådan, men en indehaver af forældreansvar.

61 Henset til det ovenfor anførte skal det tredje, det fjerde og det sjette forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således:

— For at den kompetente ret i en medlemsstat skal kunne lægge til grund, at en ret i en anden medlemsstat, som barnet har en særlig tilknytning til, er bedre egnet, skal den sikre sig, at henvisningen af sagen til en sådan ret kan tilføre en reel og konkret merværdi ved behandlingen af denne sag, henset bl.a. til de procesregler, der finder anvendelse i denne anden medlemsstat.

— For at den kompetente ret i en medlemsstat skal kunne lægge til grund, at en sådan henvisning tjener barnets bedste, skal den bl.a. sikre sig, at den nævnte henvisning ikke risikerer at have en skadelig virkning på barnets situation.

Det andet og det femte spørgsmål

62 Med sit andet og femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at den kompetente ret i en medlemsstat ved anvendelsen af denne bestemmelse i en konkret sag vedrørende forældreansvar skal tage hensyn til den indvirkning, som en eventuel henvisning af sagen til en ret i en anden medlemsstat vil have på de pågældende personers ret til fri bevægelighed, eller til grunden til, at det pågældende barns moder har gjort brug af denne ret inden sagsanlægget.

63 I denne henseende bemærkes dels, at den i artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 fastsatte regel som anført i denne doms præmis 42 er blevet udformet af hensyn til barnets bedste, ligesom det er tilfældet for de øvrige kompetenceregler, der er fastsat i forordningen for sager vedrørende forældreansvar, dels at spørgsmålet om, hvorvidt henvisningen af sagen i en konkret sag tjener barnets bedste, bl.a. indebærer, således som det er blevet anført i denne doms præmis 58, at det efterprøves, om en sådan henvisning risikerer at have en skadelig virkning på det pågældende barns situation.

64 Det følger heraf, at den risiko for en skadelig virkning, som en eventuel henvisning af sagen kan have på det pågældende barns ret til fri bevægelighed, udgør et af de forhold, hvortil der skal tages hensyn i forbindelse med anvendelsen af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003.

65 Derimod skal hensyn vedrørende andre personer, der kan være berørt af sagen, i princippet ikke tages i betragtning, medmindre disse også er relevante for bedømmelsen af den nævnte risiko for barnet.

66 Følgelig kan den kompetente ret ikke tage hensyn til en sådan henvisnings eventuelle indvirkning på de øvrige berørte personers ret til fri bevægelighed, herunder moderen til det pågældende barn, medmindre indvirkningen kan have skadelige følger for barnets situation. Det samme gælder med hensyn til grunden til, at barnets moder gjorde brug af sin ret til fri bevægelighed, inden sagen blev anlagt ved den kompetente ret.

67 Det følger heraf, at det andet og det femte spørgsmål skal besvares med, at artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at den kompetente ret i en medlemsstat ved anvendelsen af denne bestemmelse i en konkret sag vedrørende forældreansvar hverken skal tage hensyn til den indvirkning, som en eventuel henvisning af sagen til en ret i en anden medlemsstat vil have på retten til fri bevægelighed for andre af de berørte personer end det pågældende barn, eller til grunden til, at barnets moder har gjort brug af denne ret inden sagsanlægget, medmindre sådanne forhold kan have skadelige følger for barnets situation.

Sagens omkostninger

68 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **Artikel 15 i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 skal fortolkes således, at bestemmelsen finder anvendelse på en offentligretlig plejesag som den i hovedsagen omhandlede, der er indledt af den kompetente myndighed i en medlemsstat, og som vedrører vedtagelsen af foranstaltninger vedrørende forældreansvar, når det – for at retten i en anden medlemsstat skal kunne erklære sig kompetent – er nødvendigt, at en myndighed i denne anden medlemsstat efterfølgende indleder en sag i medfør af egen lovgivning og eventuelt vedrørende andre faktiske omstændigheder, som er særskilt i forhold til den sag, der er indledt i den første medlemsstat.**

2) **Artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således:**

   — **For at den kompetente ret i en medlemsstat skal kunne lægge til grund, at en ret i en anden medlemsstat, som barnet har en særlig tilknytning til, er bedre egnet, skal den sikre sig, at henvisningen af sagen til en sådan ret kan tilføre en reel og konkret merværdi ved behandlingen af denne sag, henset bl.a. til de procesregler, der finder anvendelse i denne anden medlemsstat.**

   — **For at den kompetente ret i en medlemsstat skal kunne lægge til grund, at en sådan henvisning tjener barnets bedste, skal den bl.a. sikre sig, at den nævnte henvisning ikke risikerer at have en skadelig virkning på barnets situation.**

3) **Artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at den kompetente ret i en medlemsstat ved anvendelsen af denne bestemmelse i en konkret sag vedrørende forældreansvar hverken skal tage hensyn til den indvirkning, som en eventuel henvisning af sagen til en ret i en anden medlemsstat vil have på retten til fri bevægelighed for andre af de berørte personer end det pågældende barn, eller til grunden til, at barnets moder har gjort brug af denne ret inden sagsanlægget, medmindre sådanne forhold kan have skadelige følger for barnets situation.**

Underskrifter